

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران
۱۵۵۳۸-۲
چاپ اول
۱۳۹۸

INSO
15538-2
1st Edition
2019

Identical with ISO
6707-2:2017

مهندسی عمران و کارهای ساختمانی -
واژه‌نامه - قسمت ۲: اصطلاحات پیمان و
تعاملات

**Buildings and civil engineering works –
Vocabulary – Part 1: Contract and
communication terms**

ICS: 91.010.20;01.040.91

سازمان ملی استاندارد ایران

تهران، ضلع جنوب غربی میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۲۵۹۲

صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹ تهران - ایران

تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱

دورنگار: ۸۸۸۸۷۰۸۰ و ۸۸۸۸۷۱۰۳

کرج، شهر صنعتی، میدان استاندارد

صندوق پستی: ۳۱۵۸۵-۱۶۳ کرج - ایران

تلفن: ۸-۳۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶)

دورنگار: ۸۱۱۴-۳۲۸۰۸۱۱۴ (۰۲۶)

رایانامه: standard@isiri.org.ir

وب‌گاه: <http://www.isiri.gov.ir>

Iranian National Standardization Organization (INSO)

No. 2592 Valiasr Ave., South western corner of Vanak Sq., Tehran, Iran

P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran

Tel: + 98 (21) 88879461-5

Fax: + 98 (21) 88887080, 88887103

Standard Square, Karaj, Iran

P.O. Box: 31585-163, Karaj, Iran

Tel: + 98 (26) 32806031-8

Fax: + 98 (26) 32808114

Email: standard@isiri.org.ir

Website: <http://www.isiri.gov.ir>

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

سازمان ملی استاندارد ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب‌نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی‌نفع و اعضای کمیسیون‌های مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذی‌صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می‌کنند در کمیته ملی طرح، بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شود که بر اساس مقررات استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که در سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می‌شود به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف‌کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست‌محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری کند. سازمان می‌تواند به منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استانداردهای کالاهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری کند. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده‌کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست‌محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز واسنجی (کالیبراسیون) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد این‌گونه سازمان‌ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن‌ها اعطا و بر عملکرد آن‌ها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یکاها، واسنجی وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2- International Electrotechnical Commission

3- International Organization for Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legals)

4- Contact point

5- Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

«مهندسی عمران و کارهای ساختمانی - واژه‌نامه - قسمت ۲: اصطلاحات پیمان و تعاملات»

رئیس:

صحرانورد، اعظم
(کارشناسی مهندسی عمران)

سمت و/یا محل اشتغال:

شرکت طراحی مهندسی عمران صنعت راسخ

دبیر:

محرری، حسن
(کارشناسی ارشد معماری)

سازمان ملی استاندارد ایران

اعضا: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

تلاشان، محمدحسین
(کارشناسی ارشد مهندسی عمران)

اداره کل راه و شهرسازی فارس

خضراء، بابک
(کارشناسی مهندسی عمران)

اداره کل استاندارد فارس

قشقایی، محمد مهدی
(کارشناسی ارشد مهندسی عمران)

پژوهشگاه استاندارد

محرری، رضا
(کارشناسی مهندسی عمران)

شرکت باریت و بنتونیت فردوس

هادیان فرد، محمدعلی
(دکتری مهندسی عمران)

دانشگاه صنعتی شیراز

همت، حجت
(کارشناسی ارشد مهندسی عمران)

سازمان نظام مهندسی ساختمان فارس

ویراستار:

مجتبوی، سید علیرضا
(کارشناسی ارشد مدیریت دولتی)

سازمان ملی استاندارد ایران

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
و	پیش‌گفتار
ز	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۲	۱-۳ اصطلاحات پایه مربوط به قراردادهای و تعاملات
۲	۲-۳ اصطلاحات مربوط به اطلاعات و داده
۱۶	۳-۳ اصطلاحات مربوط به تعاملات و کار مبتنی بر همکاری
۲۰	۴-۳ اصطلاحات مربوط به انواع و بخش‌های قراردادهای
۲۷	۵-۳ اصطلاحات مربوط به برگزاری مناقصه و اداره قرارداد
۴۱	۶-۳ اندازه‌گیری مربوط به قراردادهای
۴۵	۷-۳ اصطلاحات مربوط به امور مالی
۵۰	۸-۳ اصطلاحات مربوط به طرفین دست‌اندرکار در پروژه‌ها
۵۷	پیوست الف (آگاهی‌دهنده) فهرست الفبایی مترادف‌های آمریکایی
۶۰	کتاب‌نامه

پیش‌گفتار

استاندارد «مهندسی عمران و کارهای ساختمانی - واژه‌نامه - قسمت ۲: اصطلاحات پیمان و تعاملات» که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط بر مبنای پذیرش استانداردهای بین‌المللی/منطقه‌ای به‌عنوان استاندارد ملی ایران به روش اشاره شده در مورد الف، بند ۷، استاندارد ملی ایران شماره ۵ تهیه و تدوین شده، در هشتاد و پنجاهمین اجلاس کمیته ملی استاندارد مهندسی ساختمان و مصالح و فرآورده‌های ساختمانی مورخ ۹۸/۰۷/۲۸ تصویب شد. اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

استانداردهای ملی ایران بر اساس استاندارد ملی ایران شماره ۵ (استانداردهای ملی ایران - ساختار و شیوه نگارش) تدوین می‌شوند. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در صورت لزوم تجدیدنظر خواهند شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح یا تکمیل این استانداردها ارائه شود، در هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط، مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی ایران استفاده کرد.

این استاندارد ملی بر مبنای پذیرش استاندارد بین‌المللی زیر به روش «معادل یکسان» تهیه و تدوین شده و شامل ترجمه تخصصی کامل متن آن به زبان فارسی می‌باشد و معادل یکسان استاندارد بین‌المللی مزبور است:

ISO 6707-2: 2017, Buildings and civil engineering works –Vocabulary–Part 1: Contract and communication terms

مقدمه

همزمان با رشد تعداد پروژه‌های بین‌المللی ساخت‌وساز و توسعه تجارت بین‌المللی تولیدات ساخت‌وساز، نیاز به وجود یک زبان مشترک توافقی نیز رو به افزایش است. اولین قدم در این راستا، تدوین این قسمت از استاندارد و سایر قسمت‌های آن است. این استاندارد که یک قسمت از مجموعه استانداردهای ملی ایران به شماره ۱۵۵۳۸ است در ادامه قسمت‌های ۱ و ۳، اصطلاحات ترجیحی و مفاهیم کلی مربوط به مهندسی عمران و کارهای ساختمان‌ها و دیگر انواع کارهای ساخت‌وساز را ارائه می‌کند. بنابراین با توجه به اهمیت ارتباطات در اجرای مفهوم کلی اصطلاحات مربوط به ساختمان و مهندسی عمران، علاقه‌مندی به فهم مشترک و استانداردسازی که عامل تشویق استفاده از کلمات صحیح است، به حذف موانع بزرگ در ارتباطات موثر فنی کمک می‌کند. استفاده از این مجموعه استاندارد، هماهنگی و پایه‌ای برای اصطلاحات تخصصی در تدوین سایر استانداردها است.

در این استانداردها اصطلاحات به گونه‌ای گروه‌بندی شده‌اند که امکان مقایسه مفاهیم وابسته مهیا باشد. جایی که برای اصطلاحات بیش از یک معنی ترجیحی مطرح شود هر کدام به طور جداگانه با یک یادآوری و با ذکر منبع آن مشخص شده است. در جایی که اصطلاحات دارای معادل در سایر کشورهای انگلیسی زبان باشند اصطلاح معادل با قید علامت نام آن کشور در زیر اصطلاح اصلی نوشته شده است. برای اصطلاحات متعلق به منطقه خاص جغرافیایی، اصطلاح بین‌المللی آن مورد قبول است. چنانچه اصطلاح معادلی عنوان نشده باشد یعنی اصطلاح هم‌معنی آن، مورد پذیرش قرار گرفته است و برای این موارد نیز علامت نام کشور مشخص شده است.

سایر قسمت‌های این مجموعه عبارتند از:

- قسمت ۱: اصطلاحات عمومی

- قسمت ۳: اصطلاحات پایداری

مهندسی عمران و کارهای ساختمانی - واژه‌نامه - قسمت ۲: اصطلاحات پیمان و تعاملات

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، ارائه اصطلاحات و تعاریف کاربردی قراردادهای و تعاملات مربوط به مهندسی عمران و کارهای ساختمانی است.

۲ مراجع الزامی

در مراجع زیر ضوابطی وجود دارد که در متن این استاندارد به صورت الزامی به آنها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب، آن ضوابط جزئی از این استاندارد محسوب می‌شوند.

در صورتی که به مرجعی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای بعدی آن برای این استاندارد الزام‌آور نیست. در مورد مراجعی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آنها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه‌های بعدی برای این استاندارد الزام‌آور است.

استفاده از مرجع زیر برای کاربرد این استاندارد الزامی است:

2-1 ISO 6707-1:2017, Buildings and civil engineering works – Vocabulary – Part 1: General terms

یادآوری - استاندارد ملی ایران شماره ۱-۱۵۵۳۸: سال ۱۳۹۸، مهندسی عمران و کارهای ساختمانی - قسمت ۱: اصطلاحات عمومی، با استفاده از استاندارد ISO 6707-1:2017 تدوین شده است.

۳ اصطلاحات و تعاریف

برای دستیابی به مفاهیم این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف استاندارد ملی ایران شماره ۱-۱۵۵۳۸ و موارد زیر به کار می‌رود:

پایگاه‌های داده‌های پایه واژه‌شناسی ISO و IEC، مورد استفاده برای استانداردسازی به نشانی‌های زیر:

- دانش‌نامه الکترونیکی کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک به نشانی: <http://www.electropedia.org>

- پایگاه جستجوی سازمان بین‌المللی استاندارد به نشانی: <http://www.iso.org/obp>

۱-۳ اصطلاحات پایه مربوط به قراردادها و تعاملات^۱

۱-۱-۳

قرارداد

contract

توافق قابل اجرای قانونی برای تهیه کالاها، انجام کارهای ساختوساز و/یا ارائه خدمات است.

۲-۱-۳

سازمان

organization

فرد یا گروهی از افراد که برای کسب اهداف (۳-۲-۳۸) خود دارای وظیفه شخصی خود به همراه مسوولیتها، صلاحیتها و روابط هستند.

[منبع: برگرفته از زیربند ۱-۳-۱۳ استاندارد ISO 55000: 2014]

۲-۳ اصطلاحات مربوط به اطلاعات و داده^۲

۱-۲-۳

واحد اطلاعات

information unit

فقره منفرد اطلاعات است.

مثال: شناسه (۳-۲-۴۳) پنجره، عمق دید اتاق

۲-۲-۳

اطلاعات مرجع

general information

US: reference information

اطلاعات آماده شده برای مخاطبی که از یک پروژه خاص گسترده تر است.

1- Base terms relating to contracts and communication

2- Terms relating to information and data

۳-۲-۳

اطلاعات پروژه

project information

اطلاعات تولید شده برای یا مورد استفاده در یک پروژه خاص است.

۴-۲-۳

اطلاعات مدیریتی

management information

اطلاعات مورد استفاده توسط مدیریت یا تولید شده برای خدمات دادن به یک وظیفه مدیریتی است.

۵-۲-۳

مدرک

document

ظرفی برای اطلاعات ماندگار که می‌تواند به صورت یک واحد، مدیریت و مبادله گردد.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۴ استاندارد BS 1192:2007+A2:2016]

۶-۲-۳

سابقه

record

مدرک (۳-۲-۵) اظهار نتایج کسب شده یا تامین گواهی از فعالیت‌های انجام شده است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۸-۱۰ استاندارد ISO 9000:2015-تغییرات: یادآوری‌ها حذف شد.]

۷-۲-۳

نما

elevation

چشم‌انداز روی یک صفحه قائم است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱۷ استاندارد ISO 10209:2012]

۸-۲-۳

طرح

plan

چشم‌انداز مقطع (۳-۲-۹) یا برش در یک صفحه افقی که از بالا دیده می‌شود.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۴۷ استاندارد ISO 10209:2012]

۹-۲-۳

مقطع

section

نمایش تمثال یک یا چند صفحه برش خورده از یک شیء فقط به صورت نقشه‌های کلی است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۶۱ استاندارد ISO 10209:2012]

۱۰-۲-۳

دو بعدی

two-dimensional

نقشه‌ای (۳-۲-۲۷) که دو بعد (۳-۶-۶) دارد یا به نظر می‌رسد که دارد، مانند داشتن ارتفاع و عرض و نداشتن عمق.

یادآوری - در الگوسازی (۳-۲-۴۱)، یک ترسیم (۳-۲-۲۷) دو بعدی همیشه به صورت یک مدرک (۳-۲-۵) وابسته به اجسام ساکن در نظر گرفته می‌شود که یک تصویر ترسیم شده یا عکس فوری از پرونده‌های الگوی (۳-۲-۳۴) طراحی است.

۱۱-۲-۳

سه بعدی

three-dimensional

نقشه‌ای (۳-۲-۲۷) که ارتفاع و عرض و عمق دارد یا به نظر می‌رسد که دارد.

یادآوری - الگوهای (۳-۲-۳۴) سه بعدی همیشه به صورت وابسته به اجسام متحرک در نظر گرفته می‌شوند که ساخته شده از پرونده‌های الگویی مرجع یا با مرجع نامعلوم هستند.

۱۲-۲-۳

مبدا مختصات

datum

نقطه مرجع برای یک مجموعه اندازه‌گیری‌ها است.

۱۳-۲-۳

شبکه مختصاتی مرجع

reference grid

کالبدی از خطوط که اطلاعات می‌توانند به آنها نسبت داده شوند.

۱۴-۲-۳

شبکه

network

تشریح ریاضی یا به شکل نمودار از یک سامانه روی قسمت‌های به پیوسته است.

۱۵-۲-۳

گره

node

عنصری از یک شبکه (۱۴-۲-۳) که معرف یک محل اتصال یا یک شبکه است.

۱۶-۲-۳

شاخه رابط

link

عنصری از یک شبکه (۱۴-۲-۳) بین دو گره (۱۵-۲-۳) است.

۱۷-۲-۳

نمودارهای رایانه‌ای

computer graphics

روش‌هایی برای تبدیل داده به نمودار یا داده از نمودار است که توسط یک رایانه نمایش داده می‌شوند.

۱۸-۲-۳

برنامه

brief

US: program

مدرکی (۵-۲-۳) که الزامات برای یک پروژه را اظهار می کند.

۱۹-۲-۳

طرح کار

plan of work

US: staging plan, project plan

مدرکی (۵-۲-۳) که مراحل (۴-۳-۳) اصلی در طراحی، کارهای ساخت و ساز و تعمیر و نگهداری یک پروژه را به تفصیل بیان و وظایف (۵۵-۲-۳) و افراد را تعیین می کند.

۲۰-۲-۳

برنامه زمان بندی پیشرفت کار

programme

US: progress schedule

بیان ترتیب و زمان شروع و تکمیل کارهای ساخت و ساز یا قسمتهایی از آن است.

۲۱-۲-۳

پیشنهاد مناقصه

tender

US: bid

پیشنهاد مکتوب برای اجرا با یک قیمت (۵-۷-۳) اظهار شده یا نرخ یک سفارش برای تامین کالا یا خدمات یا اجرای کار ساخت و ساز تحت شرایط داده شده است.

۲۲-۲-۳

مشخصه

specification

technical specification

مدرکی است (۳-۲-۵) که الزامات تفصیلی برای یک محصول، ماده، فرآیند یا سامانه و روش اجرایی (۳-۲-۵۰) را به نحوی که مورد رضایت باشد، جهت تایید انطباق با آن الزامات تعیین می کند یا ویژگی های یک محصول را تعیین می کند.

۲۳-۲-۳

مشخصه پروژه

project specification

US: specification

مشخصه ای (۳-۲-۲۲) برای یک پروژه خاص که کار ساخت و ساز و مصالح مورد استفاده را تجویز می کند.

۲۴-۲-۳

مشخصه عمومی

general specification

همبندی مشخصات (۳-۲-۲۲) استاندارد برای ساختمان ها و آثار مهندسی عمران، تعیین عملکرد فنی و خصوصیات لازم برای کلیات پروژه ها است.

۲۵-۲-۳

مشخصه خصوصی

particular specification

همبندی مشخصات (۳-۲-۲۲) استاندارد برای یک رده خاص از ساختمان ها و آثار مهندسی عمران، تعیین عملکرد فنی و خصوصیات لازم و مورد نظر، به صورت یک متمم ضمیمه مشخصه عمومی (۳-۲-۲۴) است.

۲۶-۲-۳

برنامه کاری

schedule

مدرکی است (۵-۲-۳) به شکل یک جدول یا تفصیل موارد و وظایفی (۳-۲-۵۵) که واگذار می‌شوند تا اجرا شوند.

۲۷-۲-۳

نقشه

drawing

اطلاعات فنی داده شده بر روی یک حامل اطلاعاتی که مطابق با قوانین توافق شده به صورت هندسی ارائه می‌شود و معمولاً دارای مقیاس است.

۲۸-۲-۳

ترسیمه

diagram

نقشه‌ای (۳-۲-۲۷) که کارکردهای اهداف (۳-۲-۴۰) شامل یک سامانه و روابط داخلی آن‌ها را با استفاده از نشانه‌های هندسی نشان می‌دهد.

[منبع: برگرفته از زیربند ۱۱-۵۲-۱ استاندارد ISO 10209:2012- تغییرات: دامنه کاربرد حذف شد.]

۲۹-۲-۳

نقشه ساخت

production drawing

US: shop drawing

نقشه‌ای (۳-۲-۲۷) برای کارهای ساخت‌وساز یا ساخت اجزا با اندازه کامل و در بر گیرنده همه ملاحظات لازم است.

۳۰-۲-۳

نقشه چون ساخت

as-built drawing

نقشه‌ای (۲۷-۲-۳) که جزئیات یک اثر ساخت‌وساز را جهت پیگیری تکمیل (۳-۵-۲۳)، ثبت سابقه می‌کند.

۳۱-۲-۳

گواهینامه صلاحیت شرکت ساختمانی

construction enterprise qualification certificate

گواهینامه‌ای که توسط یک نهاد تایید صلاحیت برای یک شرکت ساختمانی ذیصلاح (۳-۸-۴) صادر می‌شود.

۳۲-۲-۳

راهنمای تعمیر و نگهداری

maintenance manual

مدرکی (۵-۲-۳) که حاوی راهنمای الزامات تعمیر و نگهداری اثر ساخت‌وساز است.

۳۳-۲-۳

کتابچه راهنما

operational manual

US: procedure manual

مدرکی (۵-۲-۳) که برای استفاده از تجهیزات و عمل یک ابزار، راهنمایی می‌دهد.

۳۴-۲-۳

الگو

model

نمونه یک سامانه که امکان بررسی ویژگی‌های سامانه را فراهم می‌کند.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱۵ استاندارد ISO 29481-1:2016]

۳۵-۲-۳

الگوی اطلاعات

information model

الگوی (۳-۲-۳۴) رسمی از یک مجموعه حقایق، مفاهیم یا دستورالعمل‌ها (۳-۵-۲۰) برای مطابقت با یک الزام خاص است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۵-۵ استاندارد ISO/TS 12911:2012]

۳۶-۲-۳

فرایند طراحی

design process

فرایندی که ویژگی‌هایی برای یک اثر ساخت‌وساز مورد نظر، قبل از آن که به صورت فیزیکی ساخته شود تعیین می‌کند.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۳-۵ استاندارد ISO 12006-2:2015-تغییرات: عبارت «یک اثر ساخت‌وساز مورد نظر» جایگزین عبارت «محیط ساخت» شد.]

۳۷-۲-۳

فرایند پیش‌طراحی

design process

فرایند طراحی (۳-۲-۳۶) که ویژگی‌هایی برای فرایند طراحی تعیین می‌کند.

۳۸-۲-۳

هدف

objective

نتیجه‌ای که به دست می‌آید.

یادآوری - یک هدف می‌تواند استراتژیک، تاکتیکی یا عملیاتی باشد.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۷-۱ استاندارد ISO 9000:2015-تغییرات: یادآوری‌های ۲ تا ۵ حذف شدند.]

۳-۲-۳۹

اجرا

execution

عمل یا فرایند اجرای کار ساخت‌وساز است.

۳-۲-۴۰

ماده

object

(الگوسازی اطلاعات) قسمت قابل درک یا قابل تصور عالم هستی است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱۷ استاندارد ISO 29481-1:2016- تغییرات: دامنه کاربرد اضافه شد و یادآوری حذف شد.]

۳-۲-۴۱

الگوسازی

modelling

استفاده از نمایش رقومی مشترک برای تسهیل فرایندهای طراحی، ساخت‌وساز و بهره‌برداری جهت شکل‌گیری یک مبنای معتبر برای تصمیم‌گیری است.

۳-۲-۴۲

الگوسازی محاسباتی

mathematical modelling

فن استفاده از مفاهیم ریاضیات محض برای پیش‌بینی رفتار تحت تاثیر متغیرهای مختلف است. یادآوری- مثال‌های رفتاری که می‌تواند پیش‌بینی شود شامل یک سازه یا یک طرح کلی است.

۴۳-۲-۳

شناسه

identifier

UID

اصطلاح یکتای غیرمبهم به شکل نوشتاری یا با یک شماره مشخصه توسط اعداد یا ترکیبی از هر دو برای تشخیص تغییرات از یکدیگر در بین یک رده از اجسام، اجناس یا ماده‌ها (۳-۲-۴۰) است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۲۱ استاندارد ISO 26683-1:2013]

۴۴-۲-۳

شماره کالا

article number

شماره مرجع سازنده یا شناسه (۳-۲-۴۳) دیگر برای یک محصول یا برای اجزای اصلی یک محصول است.

۴۵-۲-۳

شماره بازرگانی جهانی جنس

global trade item number

GTIN

شناسه‌ای (۳-۲-۴۳) برای اجناس تجاری استفاده شده جهت جستجوی اطلاعات محصول در یک مرکز داده است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۲-۱۳ استاندارد ISO 16757-1:2015]

۴۶-۲-۳

شناسه یکتای جهانی

globally unique identifier

GUID

شناسه (۳-۲-۴۳) اختصاص داده شده به یک محصول که منحصر به فرد بودنش در طول تمام عمرش ضمانت می‌شود.

یادآوری - وقتی محصول طراحی شده به عنوان یک دارایی درک شود سپس این مفهوم می‌تواند با یک برجسب اموال، شماره رمزیننه^۱ یا شناسه دیگر تکمیل گردد.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱ استاندارد ISO 15686-4:2014]

۴۷-۲-۳

شناساگری محصول

product catalogue

گردآوری اطلاعات درباره محصولات است.

یادآوری - یک شناساگری محصول می‌تواند وابسته به شماره‌های کالای (۳-۲-۴۴) خود یا فهرست‌های قیمت (۳-۷-۵) باشد.

[منبع: برگرفته از زیربند ۲-۱۵ استاندارد ISO 16757-1:2015]

۴۸-۲-۳

راهنمای تحویل اطلاعات

information delivery manual

IDM

مدرک‌سازی که فرایند دادوستد را ضبط می‌کند و جزئیات مشخصات (۳-۲-۲۲) اطلاعات را ارائه می‌دهد تا یک کاربر نقشی (۳-۲-۵۷) خاص که نیاز به تدارک در یک نقطه خاص یا یک پروژه دارد را برآورده کند.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱ استاندارد ISO 29481-2:2012]

۴۹-۲-۳

بانک دانش

knowledge library

مجموعه الگوهای (۳-۲-۳۵) اطلاعات که دانش راجع به انواع چیزها (مفاهیم) را توضیح می‌دهد و ذخیره می‌شود و به صورت اطلاعات الکترونیکی بازیابی می‌شود.

یادآوری - یک بانک دانش ممکن است شامل الگوهای (۳-۲-۳۴) تعریف و الگوهای الزامات باشد.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱-۱ استاندارد ISO 16354:2013 - تغییرات: یادآوری حذف شد، ارجاع به الگوهای تعریف و الگوهای الزامات از تعریف به یادآوری جدید منتقل شد.]

۵۰-۲-۳

روش اجرایی

procedure

رویه مشخص شده برای انجام یک فعالیت یا یک فرایند است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۴-۵ استاندارد ISO 9000:2015- تغییرات: یادآوری حذف شد]

۵۱-۲-۳

دستورالعمل

interaction schema

شرح رسمی قوانینی که پیام‌های فرستاده و دریافت شده باید مطابق آنها باشند.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۴ استاندارد ISO 29481-2:2012]

۵۲-۲-۳

الزامات مبادله

exchange requirement

ER

مجموعه واحدهای اطلاعات (۱-۲-۳) تعریف شده که نیاز است برای الزامات یک دادوستد خاص در مرحله/های (۳-۳-۵) یا بازه/های (۳-۳-۴) فرایند خاص مبادله شوند.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۹ استاندارد ISO 29481-1:2016]

۵۳-۲-۳

معامله

transaction

تعامل هم‌یاری بین دو نهاد شامل تبادل اطلاعات یا پردازش برخی درخواست‌ها توسط یک نهاد به نمایندگی از طرف دیگر است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱-۱۳۲ استاندارد ISO/IEC 14776-413]

۵۴-۲-۳

قابلیت ردیابی

traceability

توانایی ردیابی سابقه، کاربرد یا موقعیت آنچه که تحت بررسی است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۱-۲۲۵ استاندارد ISO 10795:2011- تغییرات: یادآوری حذف شد]

۵۵-۲-۳

وظیفه

task

فعالیت‌های لازم برای به دست آوردن یک هدف کلی است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۹ استاندارد ISO 9241-11:1998- تغییرات: یادآوری‌ها حذف شدند]

۵۶-۲-۳

بازنگری

review

فعالیت‌های انجام شده برای تعیین تناسب، کفایت یا تاثیر موضوع جهت به دست آوردن اهداف (۳-۲-۳۸) معین است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۸-۲-۲ استاندارد ISO Guide 73:2009- تغییرات: کلمه «و» به «یا» تغییر داده شد و یادآوری حذف شد]

۵۷-۲-۳

نقش

role

مجموعه شایستگی‌ها و/یا عملکردهایی که با یک وظیفه (۳-۲-۵۵) هم‌بسته هستند.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱۹ استاندارد ISO 22600-1:2014]

۳-۳ اصطلاحات مربوط به تعاملات و کار مبتنی بر همکاری^۱

۱-۳-۳

طراحی با رایانه

computer aided design

CAD

استفاده از یک رایانه برای طراحی و نقشه‌کشی است.

۲-۳-۳

ید تسلط بر محوطه

possession of site

حق تصرف پیمانکار (۳-۸-۶) در یک محوطه برای اجرای اثر ساخت‌وساز است.

۳-۳-۳

مقاطعہ کاری

commissioning service

US: post-occupancy

خدمت به پیشرفت یک اثر ساخت‌وساز یا کار نصب از بازه (۳-۳-۴) تکمیل (۳-۵-۲۳) ایستایی تا همه سفارشات کاری است.

۴-۳-۳

بازه

stage

US: phase

دوره زمانی مشخص در یک پروژه که به عنوان یک ابزار مدیریتی اسفاده می‌شود.

یادآوری - حالت‌هایی که در آن برخی بازه‌ها (۳-۳-۴) به عنوان مراحل (۳-۳-۵) منظور می‌شوند در کشورهای انگلیسی زبان و بین کشورها مصطلح نیستند. (اصطلاحات خاص تر نظیر «بازه طراحی» (۳-۳-۱۰) و «مرحله طراحی» (۳-۳-۸) مصطلح در کشور آمریکا را ببینید.)

1- Terms relating to communication and collaborative working

۵-۳-۳

مرحله

phase

US: stage

بخشی از کار است که از تقسیم یک پروژه مطابق یک برنامه (۲-۳-۲۰) یا توافق معین حاصل می‌شود. یادآوری - حالت‌هایی که در آن برخی بازه‌ها (۳-۳-۴) به عنوان مراحل (۳-۳-۵) منظور می‌شوند در کشورهای انگلیسی زبان و بین کشورها مصطلح نیستند. (اصطلاحات خاص تر نظیر «بازه طراحی» (۳-۳-۱۰) و «مرحله طراحی» (۳-۳-۸) مصطلح در کشور آمریکا را ببینید.)

۶-۳-۳

مرحله پایانی

completed phase

مرحله‌ای (۳-۳-۵) که توافق طرفین کامل شده است.

۷-۳-۳

کار اضافی

conditional phase

US: extra work

مرحله (۳-۳-۵) تکمیلی که فقط در صورتی که کارفرما (۳-۸-۲) کاملاً تصویب کند اجرا می‌شود.

۸-۳-۳

بازه پیش قرارداد

pre-contract stage

US: design development phase

بازه (۳-۳-۴) پوشش دهنده وقایع تا قبل از زمان انعقاد یک قرارداد (۳-۱-۱) است.

۹-۳-۳

بازه طرح پیش‌نقشه

sketch plan stage

US: schematic design phase, conceptual stage

بازه‌ای (۳-۳-۴) است که در آن پیشنهادهای قابل جایگزین طرح ارزیابی می‌شوند و یک راه‌حل ترجیحی شایسته جهت جلب نظر کارفرما (۳-۸-۲)، کاربر و موافقت قانونی ایجاد و سپس به یک راه‌حل طراحی با جامعیت کامل الزامات ساخت‌وساز، سازه‌ای و تاسیسات تعمیم داده می‌شود.

یادآوری - در انگلستان معمول است که این بازه به دو بازه تقسیم شود: بازه طراحی طرح کلی و بازه پیش‌نقشه نهایی یا بازه طراحی پیش‌طرح.

۱۰-۳-۳

بازه طراحی جزئیات

detail design stage

US: design development stage

بازه‌ای (۳-۳-۴) است که در آن معمار (۳-۸-۲۴) یا مهندس (۳-۸-۲۵)، طراحی‌های پیش‌طرح مصوب را به مدارک (۳-۲-۵) تفصیلی منتقل می‌کند.

۱۱-۳-۳

اثر موقت

temporary works

اثر انجام شده طی کار یا اثر ساخت‌وساز جهت تثبیت یا محافظت یک ساختمان یا سازه که هیچ اثری از آن‌ها در شکل‌گیری قسمت کامل شده اثر ساخت‌وساز، لازم یا مورد نظر نباشد.

۱۲-۳-۳

تدارکات پشتیبانی

assigned provisions

تولیدات، مصالح و کارگاه خریداری شده در محوطه یا مشخص شده در یک محل ساخت یا انبار محوطه برای یک پروژه خاص است.

۱۳-۳-۳

جانمایی

setting out

US: layout, laying out

گذاشتن علائم و خطوط جهت تعریف وضعیت و تراز عناصر برای کار ساخت‌وساز که با مراجعه به آنها می‌توان به انجام کار اقدام کرد.

۱۴-۳-۳

برداشت

land survey

فرایند تعیین وضعیت زمینی یا سه بعدی (۳-۲-۱۱) نقاط و فواصل و زوایای بین آنها است.

۱۵-۳-۳

تشریح ساختمان

building survey

گزارش شرایط یک ساختمان که معمولاً قبل از خریداری است.

۱۶-۳-۳

امکان‌سنجی

feasibility survey

ارزیابی یک پروژه پیشنهادی، عملی بودن طراحی و دستیابی و پیامدهای مالی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی آن است.

۳-۴ اصطلاحات مربوط به انواع و بخش‌های قراردادها^۱

۳-۴-۱

قرارداد طرح و ساخت

design and construct contract

CA: design/build

US: design/build, package deal

قرارداد (۳-۱-۱) بر اساس یک خلاصه (۳-۲-۱۸) آماده شده توسط کارفرما (۳-۸-۲) که تحت آن پیمانکار (۳-۸-۶) کار ساخت‌وساز را طراحی و اجرا می‌کند.

۳-۴-۲

قرارداد طرح و توسعه

develop and construct contract

US: fast track contract

قرارداد (۳-۱-۱) بر اساس یک طراحی اولیه ترجیحی توسط کارفرما (۳-۸-۲) که تحت آن پیمانکار (۳-۸-۶) نسبت به تهیه نقشه‌ها و ساخت بناها اقدام می‌کند.

۳-۴-۳

قرارداد مذاکره شده

negotiated contract

قرارداد (۳-۱-۱) مبتنی بر مسائل مالی و سایر اصطلاحاتی که بین یک کارفرما (۳-۸-۲) و یک پیمانکار (۳-۸-۶) مورد بحث قرار گرفته و توافق شده است.

۳-۴-۴

قرارداد مدیریت پیمان

management contract

US: management fee contract

1-Terms relating to types and parts of contracts

قراردادی (۱-۱-۳) که تحت آن یک پیمانکار (۳-۸-۶) در طی بازه (۳-۳-۴) طراحی و بعد از آن مشاوره می‌هد و مسوول طرح و مدیریت همه فعالیت‌های پس از قرارداد در محوطه کاری و عملکرد همه جانبه قرارداد است.

۵-۴-۳

قرارداد خدمت تخصصی

professional servicecontract

قرارداد (۱-۱-۳) برای خدمات تخصصی که عموماً مربوط به خدمات طراحی و مشاوره‌ای است.

۶-۴-۳

قرارداد نیروی کار

labour-only contract

US: labor only contract

قرارداد (۱-۱-۳) برای تامین کارگر است.

۷-۴-۳

قرارداد پروژه عمومی

public works contract

قرارداد (۱-۱-۳) فیما بین یک نهاد عمومی و یک پیمانکار (۳-۸-۶) برای اجرای کار ساخت‌وساز است.

۸-۴-۳

قرارداد زنجیره‌ای

serial contract

قرارداد (۱-۱-۳) یک مورد از یک مجموعه طرح شده که طی یک دوره زمانی مشخص شده در پیمان کامل می‌شود.

۹-۴-۳

قرارداد آغازین

initial phase contract

قرارداد (۱-۱-۳) برای اجرای اولین مرحله (۳-۳-۵) از یک پروژه که در آن اگر برای مراحل بعدی اقدام شود، لازم است که همان پیمانکار (۳-۸-۶) قبلی آن‌ها را اجرا کند.

۱۰-۴-۳

قرارداد بازپرداخت هزینه

cost reimbursement contract

قرارداد (۱-۱-۳) مبتنی بر هزینه خرج شده است.

۱۱-۴-۳

قرارداد مازاد هزینه

cost plus contract

قرارداد بازپرداخت هزینه (۱۰-۴-۳) که تحت آن به پیمانکار (۳-۸-۶) هزینه‌های واقعی صرف شده به علاوه درصد یا مبلغ دیگری که از قبل توافق شده، پرداخت می‌شود.

۱۲-۴-۳

قرارداد سقف هزینه

target cost contract

US: estimated cost contract, percentage contract

قرارداد بازپرداخت هزینه (۱۰-۴-۳) که تحت آن یک هزینه (۳-۷-۱) در نظر گرفته شده اولیه تخمین زده می‌شود و در تکمیل (۳-۵-۲۳) کار، تفاوت بین آن هزینه و هزینه واقعی بین کارفرما (۳-۸-۲) و پیمانکار (۳-۸-۶) بر اساس یک توافق تقسیم می‌شود.

۱۳-۴-۳

قرارداد قیمت مقطوع

firm price contract

US: GMP contract

قراردادی (۱-۱-۳) است که تحت آن، قیمت (۳-۷-۵) نمی‌تواند تغییر کند بجز در مواردی که شرایط اقتصادی عوض شود.

۱۴-۴-۳

قرارداد تعدیل قیمت

variation of price contract

US: escalation contract

قراردادی (۱-۱-۳) است که تحت آن، قیمت (۳-۷-۵) بر اساس تاثیر ناشی از تغییرات شرایط اقتصادی تغییر می‌کند.

۱۵-۴-۳

قرارداد تعدیل محاسباتی

formula variation of price contract

US: unit cost contract

قرارداد تعدیل قیمتی (۳-۴-۱۴) که تحت آن، قیمت (۳-۷-۵) با استفاده از قاعده محاسباتی از قبل توافق شده تغییر می‌کند.

۱۶-۴-۳

قرارداد قیمت ثابت

fixed price contract

US: lump sum contract

قراردادی (۱-۱-۳) است که تحت آن، مبلغ قرارداد (۳-۵-۳۱) در یک پیشنهاد مناقصه (۳-۲-۲۱) یا بر اساس یک صورت وضعیت (۳-۴-۲۳) داده می‌شود.

یادآوری ۱- مبلغ نهایی (۳-۵-۳۹) ممکن است طبق تغییرات در شرایط اقتصادی، عوض شود.

یادآوری ۲- در آمریکا برای واژه lump sum contract معنای دیگری نیز وجود دارد (به زیربند ۳-۴-۱۷ مراجعه شود).

۱۷-۴-۳

قرارداد سرجمع

lump sum contract

قرارداد قیمت ثابت (۳-۴-۱۶) مبتنی بر یک مقدار پیشنهاد مناقصه منفرد است.

یادآوری ۲- در آمریکا برای واژه lump sum contract معنای دیگری نیز وجود دارد (به زیربند ۳-۴-۱۷ مراجعه شود).

۱۸-۴-۳

قرارداد مشروط

term contract

قراردادی (۳-۱-۱) است که در آن کارفرما (۳-۸-۲) قادر است در طی یک دوره زمانی مشخص، بر اساس نرخ‌های توافق شده، کار سفارش دهد.

۱۹-۴-۳

قرارداد پیشرفت کار

measured term contract

قرارداد مشروط (۳-۴-۱۸) مبتنی بر یک صورت وضعیت (۳-۴-۲۳) است در جایی که میزان کار ساخت‌وساز متعاقبا اندازه‌گیری می‌شود.

۲۰-۴-۳

قرارداد فهرست بهائی

measurement contract

US: payment contract

قراردادی (۳-۱-۱) که تحت آن مبلغ قرارداد (۳-۵-۳۱) مبتنی بر تکمیل (۳-۵-۲۳) کار ساخت‌وساز انجام شده بر اساس اندازه‌گیری است و بهای آن بر اساس یک صورت وضعیت (۳-۴-۲۳) توافقی است.

۲۱-۴-۳

قرارداد فرعی

sub-contract

قرارداد (۳-۱-۱) تبعی که تحت آن کار ساخت‌وساز توسط کسی بجز طرف اصلی قرارداد انجام می‌شود.

۲۲-۴-۳

مدرک قرارداد

contract document

مدرکی (۵-۲-۳) که قسمتی از قرارداد (۱-۱-۳) را تشکیل می‌دهد.

۲۳-۴-۳

صورت وضعیت

schedule of rates

پایه قراردادی برای بهای کار ساخت‌وساز، شامل یک مجموعه از تشریح جزئیات کار ساخت‌وساز که توسط پیمانکار (۶-۸-۳) انجام می‌شود و در برابر هر کدام از آن‌ها یک ارزش ریالی داده شده یا شامل یک فهرست رسمی مشخص از تشریح جزئیات کار ساخت‌وساز و قیمت (۵-۷-۳) هر کدام است.

۲۵-۴-۳

شرایط قرارداد

conditions of contract

مدرکی (۵-۲-۳) که شامل جزئیات مقررات مندرج در یک قرارداد (۱-۱-۳)، حقوق و وظایف طرفین و کارکردهای افراد مرتبط با قرارداد و روش‌های اجرایی (۵۰-۲-۳) برای اداره قرارداد است.

۲۶-۴-۳

شرایط عمومی پیمان

abstract of particulars

US: general conditions, supplemental general conditions

الحاقیه شرایط قرارداد (۲۵-۴-۳) که اطلاعات دست‌اندر کاران، دوره زمانی کار ساخت‌وساز و دوره زمانی تعمیر و نگهداری (۳۰-۵-۳) است.

۲۷-۴-۳

موافقت‌نامه پیمان

articles of agreement

US: client-contractor agreement

بخش مقدماتی یک قرارداد (۱-۱-۳) که در آن عناصر اصلی مورد توافق طرفین تعیین شده است. یادآوری - مثال‌هایی از عناصر اصلی عبارت از طرفین، موقعیت، دامنه، مبالغ قابل پرداخت و غیره است.

۲۸-۴-۳

پرداخت تشویقی

bonus clause

ماده‌ای در یک قرارداد (۱-۱-۳) جهت پرداخت مزاد به پیمانکار (۳-۸-۶) به دلیل تکمیل (۳-۵-۲۳) دوره کار ساخت‌وساز در زمان مقرر یا افزون بر اهداف ساخت است.

۳-۵ اصطلاحات مربوط به برگزاری مناقصه و اداره قرارداد^۱

۳-۵-۱

برگزاری مناقصه

tendering

US: bidding

فرایند اخذ پیشنهاد مناقصه (۳-۲-۲۱) به قصد عقد یک قرارداد (۱-۱-۳) با یک یا چند پیشنهاددهنده مناقصه (۳-۸-۳۲) است.

۲-۵-۳

مناقصه عمومی

invitation to tender

US: invitation to bid

فرایند ایجاد یک تقاضای رسمی جهت شرکت عمومی یا دولتی برای ارائه یک پیشنهاد مناقصه (۲۱-۲-۳) است.

۳-۵-۳

مناقصه محدود

competitive tendering

US: competitive bidding

نوعی دعوت برای پیشنهاد مناقصه (۱-۵-۳) که در آن معمولاً قرارداد به پیمانکاری که پیشنهاد مناقصه (۶-۸-۳) ارسال می‌کند و بر اساس معیارهای ارزیابی از قبل تعیین شده برای کارفرما جذاب‌ترین است، اعطا می‌شود.

۴-۵-۳

ترک تشریفات

open tendering

US: open bidding

مناقصه محدود (۳-۵-۳) زمانی که هیچ شخص یا شرکت مناسبی نتواند یک پیشنهاد مناقصه (۲۱-۲-۳) ارائه کند.

یادآوری - در آمریکا ترک تشریفات همچنین می‌تواند برای یک گروه منتخب از پیشنهاددهندگان (۳۲-۸-۳) (حائز شرایط اولیه) ارائه شود و بررسی (گشایش) پیشنهادات مناقصه (۲۱-۲-۳) واقعی می‌تواند به صورت عمومی باشد.

۵-۵-۳

مناقصه انتخابی

selective tendering

US: selective bidding

مناقصه محدود (۳-۵-۳) زمانی که یک تعداد محدود اشخاص یا شرکت‌ها برای ارائه یک پیشنهاد مناقصه (۲۱-۲-۳) دعوت می‌شوند.

۶-۵-۳

مناقصه دو مرحله‌ای

two-stage tendering

US: two-stage bidding

نوعی برگزاری مناقصه (۱-۵-۳) که در آن پیمانکاران (۳-۸-۶) دو پیشنهاد (۳-۲-۲۱) زنجیره‌ای ارائه می‌کنند که انتخاب نهایی بعد از ورود به مذاکره یا طراحی انجام می‌شود.

۷-۵-۳

مناقصه زنجیره‌وار

sequential tendering

US: sequential bidding

نوعی برگزاری مناقصه (۱-۵-۳) که در آن فقط عناصر پیش طرح با جزئیات قیمت‌گذاری می‌شوند و لذا کار ساخت‌وساز در محوطه کارگاه می‌تواند قبل از اینکه طراحی کامل شود، شروع شود.

۸-۵-۳

مناقصه چند مرحله‌ای

serial tendering

US: serial bidding

نوعی برگزاری مناقصه (۱-۵-۳) که در آن از پیمانکار (۳-۸-۶) خواسته می‌شود که موارد و شرایط را تحت آنچه برای انجام یک مجموعه از پروژه‌ها در یک دوره زمانی از مدت پیمان توافق می‌شود، اظهار کند.

۹-۵-۳

مناقصه تعویض‌پذیر

alternative method tender

US: alternate bid

پیشنهاد مناقصه (۲-۲-۳) برای اجرای کار به روش‌های متفاوت یا مصالح جایگزین دارای تاثیر یکسان بر نتیجه، بغیر از آنچه که در مدارک (۳-۲-۵) مناقصه پیشنهاد شده است.

۱۰-۵-۳

مبلغ مناقصه

tender sum

US: contract amount

مبلغی که در یک پیشنهاد مناقصه (۲-۲-۳) اظهار می‌شود.

یادآوری - در آمریکا برای واژه contract amount معنای دیگری نیز وجود دارد (به زیربند ۳-۵-۳ مراجعه شود).

۱۱-۵-۳

فهرست مقادیر

bill of quantities

US: bill of materials, quantity survey

مدرکی (۳-۲-۵) برای برگزاری مناقصه (۳-۵-۱) که معمولاً در یک شکل استاندارد تهیه می‌شود و هم شامل یک فهرست تشریحی از مقادیر کارها و هم شرح مصالح، روش ساخت و سایر موارد لازم برای اثر ساخت‌وساز است.

۱۲-۵-۳

فهرست بها

priced bill of quantities

US: schedule of values

فهرست مقادیری (۳-۵-۱۱) که شامل نرخ‌های مبسوط و سرجمع پیمانکار (۳-۸-۶) برای تهیه پیشنهاد مناقصه (۲-۲-۳) است.

۱۴-۵-۳

مقدمه

preamble

عبارت شامل مصالح و روش ساخت که یا بر موارد اندازه‌گیری شده در یک فهرست مقادیر (۳-۵-۱۱) یا بر شرح جزء به جزء روش ساخت در مشخصات پروژه (۳-۲-۲۳) مقدم است.

۳-۵-۱۵

موارد مقدماتی

preliminaries

قسمتی از یک فهرست مقادیر (۳-۵-۱۱) یا مشخصات پروژه (۳-۲-۲۳) که به جای کار ساخت‌وساز به تعهدات عمومی پیمانکار (۳-۸-۶) ارجاع می‌شود. یادآوری - از جمله موضوع‌های مورد ارجاع، استفاده از محوطه کار و امکانات و موارد امنیتی است.

۳-۵-۱۶

تصویب پیشنهاد

acceptance

عمل موافقت با پیشنهاد یک پیمانکار (۳-۸-۶) یا پیشنهاد مناقصه (۳-۲-۲۱) که به موجب آن یک قرارداد (۳-۱-۱) الزام‌آور منعقد می‌شود.

۳-۵-۱۷

ابلاغ پذیرش

letter of intent

ارتباط کارفرما (۳-۸-۲) با پیشنهاد دهنده مناقصه (۳-۸-۳۲) که پیشنهاد می‌دهند با او وارد یک پیمان می‌شوند.

۳-۵-۱۸

تدارک

procurement

فرایندی که قراردادها (۳-۱-۱) را منعقد، مدیریت و تکمیل می‌کند و وابسته به تهیه کالا، خدمات و اثر ساخت‌وساز یا دسترسی‌ها یا هر ترکیبی از آنها است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۳۰ استاندارد ISO 10845-1:2010 - تغییرات: عبارت «و مهندسی» حذف شد.]

۱۹-۵-۳

مدت قرارداد

contract period

دوره زمانی مقرر در یک قرارداد (۱-۱-۳) برای اجرای کار ساخت‌وساز یا برای زمانی که قرار است یک خدمت عرضه شود.

۲۰-۵-۳

دستور کار

instruction

دستور یا سفارش کارفرما (۲-۸-۳) یا نماینده او در خصوص اجرای قرارداد (۱-۱-۳) که کتبا برای پیمانکار (۶-۸-۳) تنظیم و تایید شده است.

۲۱-۵-۳

تصدیق

verification

US: validation

تایید از طریق فراهم آوردن شاهد عینی مبنی بر اینکه الزامات مشخص شده برآورده شده است.

یادآوری ۱- شاهد عینی مورد نیاز برای تصدیق می‌تواند نتیجه یک بازرسی یا سایر شکل‌های تعیین مانند انجام محاسبات جایگزین یا بازنگری (۵۶-۲-۳) مدارک (۵-۲-۳) باشد.

یادآوری ۲- فعالیت‌های که برای تصدیق انجام می‌شود را گاهی یک فرایند احراز شرایط می‌گویند.

یادآوری ۳- کلمه «تصدیق شده» برای فرایند منطبق استفاده می‌شود.

[منبع: برگرفته از زیربند ۱۲-۸-۳ استاندارد ISO 9000:2015- تغییرات: واژه معادل آمریکایی اضافه شد.]

۲۲-۵-۳

فسخ

determination

عمل یکی از طرفین قرارداد (۱-۱-۳) برای پایان دادن به قرارداد قبل از تکمیل (۲۳-۵-۳)، طبق یک شرط قرارداد (۲۴-۴-۳) یا به دلیل یک نقض عهد اساسی طرف دیگر است.

۲۳-۵-۳

تکمیل

completion

دستیابی به وضعیتی از آمادگی برای تحویل کل اثر ساخت‌وساز است.

یادآوری ۱- برخی کارهای ساخت‌وساز جزئی ممکن است هنوز معوق باشد.

یادآوری ۲- در برخی کشورها (۱-۱-۳) اصطلاحات «تکمیل قابل استفاده» و «تکمیل معتبر» استفاده می‌شوند.

۲۴-۵-۳

تاریخ تکمیل

completion date

تاریخ زمانی که تکمیل (۲۳-۵-۳) اتفاق می‌افتد.

۲۵-۵-۳

برآورد نهایی

period of final measurement

US: punch list period

زمانی که در طی آن اندازه‌گیری اثر ساخت‌وساز کامل می‌شود و صورت‌حساب نهایی (۳۸-۵-۳) توافق می‌شود.

۲۶-۵-۳

قبول تکمیل

client acceptance of contract completion

عمل کارفرما (۲-۸-۳) در صدور پایانکار (۳۷-۵-۳) است.

۲۷-۵-۳

گواهی تکمیل

completion certificate

مدرکی (۵-۲-۳) است که تکمیل (۳-۵-۲۳) اثر ساخت‌وساز را تایید یا گواهی می‌کند.

۲۸-۵-۳

تحویل

handover

US: turnover

فرایند تحویل تصرف اثر ساخت‌وساز به کارفرما (۳-۸-۲) پس از تکمیل (۳-۵-۲۳) با یا بدون قید است.

۲۹-۵-۳

تحویل موقت

partial handover

US: partial turnover

فرایند تسلیم تصرف قسمتی از محوطه کارگاه و اثر ساخت‌وساز قبل از تکمیل (۳-۵-۲۳) به کارفرما (۳-۸-۲) است.

۳۰-۵-۳

رفع عیب و نقص

maintenance period

دوره تعریف شده در قرارداد (۳-۱-۱) عموماً پس از تکمیل (۳-۵-۲۳)، که در طی آن پیمانکار (۳-۸-۶) موظف است نارسایی‌های مصالح و روش ساخت مندرج در قرارداد انعقادی با کارفرما (۳-۸-۲) یا نماینده او را اصلاح کند.

۳-۵-۳۱

مبلغ قرارداد

contract sum

US: contract amount

مبلغ پولی در قرارداد (۱-۱-۳) که کارفرما (۲-۸-۳) نسبت به پرداخت آن در ازای اجرای کار ساخت و ساز توافق می کند.

یادآوری - در آمریکا برای واژه contract amount معنای دیگری نیز وجود دارد (به زیربند ۳-۵-۱۰ مراجعه شود).

۳-۵-۳۲

مبلغ ذخیره احتیاطی

contingency sum

مبلغ پولی برای یک قرارداد یا مندرج در یک قرارداد (۱-۱-۳) جهت پوشش کار ساخت و سازی که ممکن است مورد نیاز باشد اما نتوان آن را با اطمینان پیش بینی یا پیش گویی کرد.

۳-۵-۳۳

مبلغ علی الحساب

provisional sum

مبلغ پولی که در قرارداد (۱-۱-۳) برای انجام کاری که پیش بینی می شود گنجانده می شود اما در زمان پیشنهاد مناقصه (۳-۲-۲۱) نمی تواند به طور دقیق مشخص شود.

۳-۵-۳۴

مبلغ تضمین انجام تعهدات

retention sum

US: surety deposit

مبلغ پول در برابر این احتمال که پیمانکار (۳-۸-۶) به طور کامل از قرارداد (۱-۱-۳) پیروی نکند که برای یک دوره زمانی معین توسط کارفرما (۳-۸-۲) نگه داشته می شود.

۳-۵-۳۵

مبلغ تنخواه گردان

prime cost sum

مبلغ پولی که در یک قرارداد (۳-۱-۱) برای کار ساخت و ساز یا خدماتی که توسط پیمانکار فرعی (۳-۸-۹) مجاز انجام شود یا برای مصالح یا کالایی که توسط یک تأمین کننده (۳-۸-۳۱) مجاز فراهم شود، درج می شود.

۳-۵-۳۶

خسارت احتمالی

liquidated damages

US: penalty deduction

مقدار یک تخمین (۳-۷-۹) از پیش تعیین شده که در ازای ضرر واقعی احتمالی ناشی از نقض قرارداد (۳-۱-۱)، از محل کل پرداختها به پیمانکار (۳-۸-۶) قابل کسر است.

۳-۵-۳۷

صورت وضعیت قطعی

final certificate

US: substantial completion certificate

مدرکی (۳-۲-۵) که اجازه پرداخت نهایی را می دهد.

۳-۵-۳۸

صورت حساب نهایی

final account

مدرکی (۳-۲-۵) که هزینه (۳-۷-۱) کل کار انجام شده و کل پرداختی که قرار است انجام شود را تعیین می کند و توسط طرفین قبول شده است.

۳-۵-۳۹

مبلغ نهایی

final sum

مبلغ پول صورت حساب نهایی (۳-۵-۳۸) است.

۳-۵-۴۰

تضمین حسن انجام کار

bond

مبلغ پول یا اوراق بهادار تسلیمی به کارفرما (۳-۸-۲) یا در اختیار شخص ثالث برای تضمین تکمیل (۳-۵-۲۳) و بازبایی مبالغی که پرداخت آن توسط پیمانکار (۳-۸-۶) به موجب مفاد قرارداد (۳-۱-۱) به رسمیت شناخته شده است.

۳-۵-۴۱

تمدید

prolongation

فرایند طولانی شدن مدت پیمان (۳-۵-۱۹) است.

۳-۵-۴۲

تاخیر مجاز

extension of time

مجوز زمان مازاد برای تأخیر ناشی از علل خارج از اراده پیمانکار (۳-۸-۶) یا ناشی از اقدامات کارفرما (۳-۸-۲) و یا نمایندگی وی است.

۳-۵-۴۳

تغییرات

variation

US: alternate design

تغییر در ماهیت یا اندازه اثر ساختوساز طبق قرارداد (۳-۱-۱) یا طبق شرایطی که تغییر تحت آن انجام خواهد شد.

۴۴-۵-۳

دستور تغییر

variation order

US: change order

دستور کاری (۳-۵-۲۰) که یک تغییر (۳-۵-۴۳) ایجاد می‌کند.

۴۵-۵-۳

حساب هزینه تغییر

price variation formula

دستور محاسبه اصلاح قیمت (۳-۷-۵) قرارداد (۳-۱-۱) به صورت تابعی از تغییر در شاخص‌ها یا متغیرهای خاص است.

۴۶-۵-۳

تعدیل

formula price adjustment

تغییر در مبلغ قرارداد (۳-۵-۳۱) جهت اجازه افزایش یا کاهش هزینه (۳-۷-۱) کارگر (۳-۸-۲۳)، کارگاه و مصالحی که در طی تامین بودجه قرارداد (۳-۱-۱) با استفاده از حساب هزینه تغییر (۳-۵-۴۵) رخ می‌دهد.

۴۷-۵-۳

پیش‌پرداخت

advance payment

پرداخت توسط کارفرما (۳-۸-۲) به پیمانکار (۳-۸-۶) بعد از امضای قرارداد (۳-۱-۱) اما قبل از شروع کار ساختوساز یا تامین کالا یا خدمات است.

۴۸-۵-۳

پرداخت مرحله‌ای

stage payment

پرداختی که بر اساس یک بخش توافق شده از کار ساخت‌وساز انجام می‌شود.

۴۹-۵-۳

دستور پرداخت

interim certificate

US: progress payment certificate

مدرکی (۳-۲-۵) که اجازه می‌دهد جهت کار ساخت‌وساز اجرا شده یا مصالح تامین شده، پرداخت در یک تاریخ معین انجام شود.

۵۰-۵-۳

تسویه حساب

interim valuation

بیانیه موقت مورد توافق طرفین مبنی بر ارزش کار ساخت‌وساز انجام شده یا مصالح ثبت شده در یک تاریخ خاص و مبالغ پولی قابل پرداخت به عنوان یک نتیجه نهایی است.

۵۱-۵-۳

تسویه

interim payment

US: progress payment

پرداخت بر اساس یک تسویه حساب (۳-۵-۵۰) و اجازه آن توسط یک دستور پرداخت (۳-۵-۴۹) یا مرحله پرداخت (۳-۵-۴۸) است.

۵۲-۵-۳

پرداخت بلاعوض

ex-gratia payment

پرداخت در زمانی است که یک پیمانکار (۳-۸-۶) حق قانونی برای بازپرداخت ندارد.

۵۳-۵-۳

ادعا

claim

درخواست یک پیمانکار (۳-۸-۶) برای پرداخت اضافی که به باور وی طبق قرارداد (۳-۱-۱) یا بابت خسارات نقض قرارداد محق به دریافت آن است.

۵۴-۵-۳

ادعای قراردادی

contractual claim

ادعایی (۳-۵-۵۳) است که می‌تواند بر اساس مفاد قرارداد (۳-۱-۱) حل و فصل شود.

۵۵-۵-۳

ادعای فراقردادی

extra-contractual claim

US: negotiated extra

ادعایی (۳-۵-۵۳) است که طبق قرارداد (۳-۱-۱) قابل پرداخت نیست اما عنوان ادعایی برای خسارات است.

۵۶-۵-۳

داوری

arbitration

روش اجرایی (۳-۲-۵۰) رسمی خارج از دادگاهها اما دارای ضمانت اجرایی قانونی برای حل و فصل یک مناقشه توسط یک یا چند نفر مورد توافق طرفین دعوی است.

۵۷-۵-۳

ریسک شناسا

accepted risk

ریسک مشخص شده در قرارداد (۳-۱-۱) که کارفرما (۳-۸-۲) تعهد در قبال آن را قبول دارد.

۵۸-۵-۳

گسست

disruption

واقعه خارج از اراده پیمانکار (۳-۸-۶) که بر پیشرفت کار ساخت‌وساز و توانایی وی در انجام شرایط قرارداد (۳-۴-۲۵) تاثیر می‌گذارد.

۵۹-۵-۳

قوه قهریه

act of God

رویدادی که ناشی از کارکرد نیروهای طبیعی باشد طوری که به صورت منطقی از بینش بشری نمی‌توان انتظار پیش‌بینی آن را داشت.

۶۰-۵-۳

اضطرار

force majeure

رویدادی غیرقابل پیش‌بینی، برطرف‌نشده و خارج از اراده طرفین یک قرارداد (۳-۱-۱) که مانع از انجام تعهدات پیمانکار (۳-۸-۶) به صورت جزئی یا کامل می‌شود.

۶-۳ اندازه‌گیری مربوط به قراردادها^۱

۱-۶-۳

روش اندازه‌گیری

method of measurement

مجموعه‌ای از قوانین و اصول برای طبقه‌بندی، تشریح و اندازه‌گیری اثر ساخت‌وساز است.

1- Measurement related to contracts

۲-۶-۳

کارکرد

bill item

مورد کارهای ساخت‌وساز در یک فهرست مقادیر (۳-۵-۱۱) که یک پیمانکار (۳-۸-۶) در برابر آن نرخ یا قیمت (۳-۷-۵) خود را اظهار می‌کند.

۳-۶-۳

کارکرد عادی

spot item

کارکردی (۳-۶-۲) که اندازه‌گیری نشده اما طوری تشریح شده که تجسم و قیمت (۳-۷-۵) آن برای پیمانکار (۳-۸-۶) مناسب و ساده است.

یادآوری - کارکرد عادی اغلب برای تخریب، تغییر یا توسعه استفاده می‌شود.

۴-۶-۳

شرح کارکرد

bill item description

تشریح مکتوب قسمتی از یک کارکرد (۳-۶-۲) است.

۵-۶-۳

خلاصه‌متره

abstract

مدرکی (۳-۲-۵) که شامل نتایج ریزمتره (۳-۶-۱۰) است.

۶-۶-۳

اندازه‌ها

dimensions

نتایج متره (۳-۶-۸) است.

۷-۶-۳

تکرار

timesing

ثبت تعداد دفعاتی است که یک مورد اندازه‌گیری یا نتیجه اتفاق می‌افتد.

۸-۶-۳

متره

taking off

اندازه‌گیری اثر ساخت‌وساز از روی نقشه‌ها (۲-۲۷) یا برنامه‌های کاری (۳-۲-۲۶) است.

یادآوری- اندازه‌گیری عموماً از پیمان‌نامه‌های مقرر تبعیت می‌کند.

۹-۶-۳

اندازه‌گیری در محل

site measurement

اندازه‌گیری اثر ساخت‌وساز در محوطه کار است.

۱۰-۶-۳

ریزمتره

abstracting

فرآیند متره (۳-۶-۸) که طی آن موارد به ترتیبی با هم دسته‌بندی و مرتب شده که در فهرست مقادیر (۳-۵-۱۱) آمده است.

۱۱-۶-۳

ثبت و ضبط

cut and shuffle

فرآیند ایجاد سوابق متمایز از شرح کارکرد (۳-۶-۴) و اندازه‌ها (۳-۶-۶) که ممکن است متعاقباً مرتب و به ترتیب پیشنهادی برای فهرست مقادیر (۳-۵-۱۱) ادغام شوند.

یادآوری - ثبت و ضبط یک نوع از روش اجرایی (۳-۲-۵۰) متره (۳-۶-۸) است که برای تهیه یک فهرست مقادیر نیاز به مرحله (۳-۳-۴) ریزمتره (۳-۶-۱۰) مجزا ندارد.

۱۲-۶-۳

تحلیل بها

squaring

محاسبه کارکردها (۳-۶-۲) از روی اندازه‌ها (۳-۶-۶) است.

۱۳-۶-۳

صورتحساب موقت

direct billing

پیش‌نویس یک فهرست مقادیر (۳-۵-۱۱)، مستقیماً از روی اندازه‌ها (۳-۶-۶) و سایر اطلاعات گردآوری شده طی متره (۳-۶-۸) است.

۱۴-۶-۳

اندازه‌گیری خطی

lineal measurement

اندازه‌گیری فاصله است.

۱۵-۶-۳

اندازه‌گیری سطح

superficial measurement

اندازه‌گیری مساحت است.

۱۶-۶-۳

اندازه‌گیری حجمی

cubic measurement

اندازه‌گیری حجم است.

۷-۳ اصطلاحات مربوط به امور مالی^۱

۱-۷-۳

هزینه

cost

وجه پرداخت شده (یا مقرر به پرداخت) توسط یک خریدار بابت مصالح، خدمت یا کار انجام شده است.

۲-۷-۳

شاخص هزینه

cost index

شماره‌ای که به صورت نسبی بر بهای نسبی عوامل اقتصادی یک تولید یا خدمت نسبت به یک مرجع دلالت دارد.

۳-۷-۳

هزینه پروژه

cost limit

US: gross maximum price

مقدار پول مورد نیاز کارفرما (۳-۸-۲) برای کامل شدن یک پروژه است.

۴-۷-۳

هزینه چرخه عمر

life-cycle cost

LCC

هزینه (۱-۷-۳) دارایی یا قسمت‌هایی از آن در طول چرخه عمر است مادامی که الزامات عملکردی را برآورده سازد.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱-۷ استاندارد ISO 15686-5:2008]

۵-۷-۳

قیمت

price

مقدار پولی که به ازای آن مصالح، یک تولید، خدمت یا کار ساخت‌وساز ممکن است خریده شود.

۶-۷-۳

نرخ واحد

unit rate

قیمت (۵-۷-۳) یک واحد از کار ساخت‌وساز، کالا یا خدمات است.

۷-۷-۳

دستمزد

fee

پرداخت به افراد حرفه‌ای است.

۸-۷-۳

تخفیف خوش حسابی

trade discount

کاهش از قیمت (۵-۷-۳) معمول یا ثبت شده که برای خریداران خاص به دلیل حسن سوابق تجاری آنها از طرف فروشنده فرض می‌شود.

۹-۷-۳

برآورد

estimate

بیانیه‌ای که هزینه (۱-۷-۳) احتمالی یک اثر ساخت‌وساز یا بخشی از آن را به کارفرما (۲-۸-۳) نشان می‌دهد.

۱۰-۷-۳

برآورد تقریبی

approximate estimate

برآورد (۹-۷-۳) بر پایه اطلاعات اولیه و لذا غیردقیق است.

۱۱-۷-۳

برآورد دومنظوره

dual estimate

برآوردی (۹-۷-۳) که دو قیمت (۱-۷-۳) ارائه می‌دهد، رقم بالاتر نشان دهنده وضعیتی است که در آن همه ریسک‌های تحت پوشش تحقق می‌یابند.

۱۲-۷-۳

برآورد تفکیکی

elemental estimate

برآوردی (۹-۷-۳) که به دسته‌های مبتنی بر عناصر ساختمانی تقسیم می‌شود.

۱۳-۷-۳

کنترل هزینه

cost control

فن مدیریت مالی که شامل دیده‌بانی هزینه (۱-۷-۳) نسبت به بودجه پروژه است.

۱۴-۷-۳

برنامه‌ریزی هزینه

cost planning

کنترل هزینه (۱۳-۷-۳) که طی مراحل طراحی (۴-۳-۳) اعمال می‌شود.

۱۵-۷-۳

طرح هزینه

cost plan

بیانیه‌ای که تقسیم یک برآورد (۳-۷-۹) یا یک بودجه توافق شده را بین عناوین هزینه (۳-۷-۱) نشان می‌دهد.

یادآوری- برای مثال طرح هزینه ممکن است به عناصر ساختمانی شکسته شود.

۱۶-۷-۳

تحلیل هزینه

cost analysis

تقسیم هزینه (۳-۷-۱) کل یک پیشنهاد مناقصه (۳-۲-۲۱) یا صورت‌حساب نهایی (۳-۵-۳۸) به قسمت‌های تشکیل دهنده آن، جهت رسیدگی یا تعیین نسبت آن‌ها است.

یادآوری- تحلیل هزینه اساساً در برنامه‌ریزی هزینه (۳-۷-۱۴) استفاده می‌شود.

۱۷-۷-۳

ارزیابی سرمایه‌گذاری

investment appraisal

US: return on investments

ارزیابی بازگشت سرمایه که احتمالاً قرار است توسط یک پروژه حاصل شود.

۱۸-۷-۳

ارزیابی هزینه در گردش

cost in use appraisal

ارزیابی مالی یک طراحی توسط جمع‌بندی هزینه‌های (۳-۷-۱) سرمایه، تعمیر و نگهداری و بهره‌برداری است.

۱۹-۷-۳

ارزشیابی هزینه

cost check

US: cost evaluation

ارزشیابی دقیق هزینه (۱-۷-۳) در یک لحظه معین از یک طراحی در حال تغییر تدریجی درازمدت بر اساس معیارهای بودجه است.

۲۰-۷-۳

روزمزد

daywork

US: work paid by performance

کار ساخت‌وسازی که پرداخت برای آن براساس هزینه (۱-۷-۳) واقعی به پیمانکار (۳-۸-۶) کارگر (۳-۸-۲۳)، مصالح و کارگاه به علاوه یک درصد توافق شده برای تأمین هزینه‌های بالاسری و سود، انجام می‌شود.

۲۱-۷-۳

تخفیف زودپرداخت

cash discount

US: pre-payment discount

وجهی است که در ازای پرداخت سر موعد یا قبل از موعد، از مبلغ پولی که قرار است به یک پیمانکار (۳-۸-۶)، تأمین کننده (۳-۸-۳۰) یا پیمانکار فرعی (۳-۸-۹) پرداخت شود کسر می‌شود.

۲۲-۷-۳

کار متری

measured work

US: actual work performed

کاری که پرداخت بابت آن، بر اساس مقادیر و شرح کار است.

۳-۸ اصطلاحات مربوط به طرفین دست‌اندرکار در پروژه‌ها^۱

۳-۸-۱

نقش آفرین

actor

شخص یا واحد سازمانی که در یک فرایند یا پروژه، دست‌اندرکار است.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۱ استاندارد ISO 29481-1:2016- تغییرات: عبارت «فرایند ساخت» به «فرایند یا پروژه» تغییر کرد و متن داخل پیرایندها حذف شد.]

۳-۸-۲

کارفرما

client

شخص یا سازمانی (۳-۱-۲) است که آغاز و تامین مالی یک پروژه و تصویب برنامه (۳-۲-۱۸) را انجام می‌دهد.

۳-۸-۳

شرکت تضامنی

joint venture

دو یا چند سازمان (۳-۱-۲) که برای انجام کار و اشتراک ریسک‌ها با هم گروه تشکیل می‌دهند طوری که هر یک برای اقدامات و کار دیگری متضامنا مسوول است.

۳-۸-۴

شرکت ساختمانی ذیصلاح

qualified construction enterprise

پیمانکاری (۳-۸-۶) که از طرف یک نهاد تایید صلاحیت که ارزیابی رسمی از شرکت با معیارهای تعیین شده، شامل مهارت‌های حقوقی، مالی، منابع انسانی و فنی انجام داده، واجد شرایط شناخته شده است.

1- Terms relating to parties involved in projects

۵-۸-۳

بازرس ساختمان

building control officer

CA US: building inspector, building official

شخصی که قانوناً برای بازرسی از کار در مراحل (۳-۳-۴) طراحی و ساخت‌وساز جهت انطباق با مقررات ساختمانی و کارهای وابسته مجاز شده است.

۶-۸-۳

پیمانکار

contractor

US: builder

شخص یا سازمانی (۳-۱-۲) که کار ساخت‌وساز را مطابق با یک قرارداد (۳-۱-۱) به عهده می‌گیرد.

۷-۸-۳

مدیر پیمان

management contractor

US: construction manager

سازمانی (۳-۱-۲) که در قبال یک دستمزد (۳-۷-۷) مینا استخدام شده و در برابر کارفرما (۳-۸-۲) مسوول هماهنگی همه طرف‌های دست‌اندرکار در یک پروژه است.

یادآوری - در آمریکا برای واژه construction manager معنای دیگری نیز وجود دارد (به زیربند ۳-۸-۱۷ مراجعه شود).

۸-۸-۳

پیمانکار اصلی

main contractor

پیمانکاری (۳-۸-۶) که برای قسمتی از قرارداد (۳-۱-۱) خود قراردادهای فرعی منعقد می‌کند.

۹-۸-۳

پیمانکار فرعی

sub-contractor

پیمانکاری (۶-۸-۳) که یک پیمانکار اصلی (۸-۸-۳) برای انجام قسمتی از کارش با او قرارداد منعقد کرده است.

۱۰-۸-۳

ائتلاف پیمانکاری

contractor consortium

انجمن پیمانکاران (۶-۸-۳) که به طور موقت برای یک هدف خاص تشکیل می‌شود.

۱۱-۸-۳

عضو ائتلاف پیمانکاری

contractor consortium member

یکی از پیمانکاران (۶-۸-۳) یک ائتلاف پیمانکاری (۱۰-۸-۳) است.

۱۲-۸-۳

پیمانکار مستقل

directly appointed contractor

پیمانکاری (۶-۸-۳) در یک پروژه که در آن چندین پیمانکار مستقل مشارکت دارند طوری که هر کدام یک قرارداد (۱-۱-۳) مستقیم با کارفرما (۲-۸-۳) دارد.

۱۳-۸-۳

پیمانکار تضامنی

joint venture contractor

یکی از پیمانکاران (۶-۸-۳) در یک شرکت تضامنی (۳-۸-۳) است.

۱۴-۸-۳

پیمانکار هماهنگ کننده

lead contractor

پیمانکار (۳-۸-۳) در یک ائتلاف پیمانکاری (۱۰-۸-۳) یا شرکت تضامنی (۳-۸-۳) که به نمایندگی از طرف همه اعضای گروه انتخاب می شود و اقدامات آنها را با نظر کارفرما (۲-۸-۳) هماهنگ می کند.

۱۵-۸-۳

مدیر پروژه

project manager

شخص منصوب توسط کارفرما (۲-۸-۳) جهت مدیریت طراحی و کار ساخت و ساز برای یک ساختمان یا اثر مهندسی عمران است.

یادآوری - برای کارهای عمومی در فرانسه «مدیر سرمایه گذاری» یک خدمت فنی عمومی را برای این هدف انتخاب می کند.

۱۶-۸-۳

رئیس کارگاه

site manager

شخص استخدام شده توسط پیمانکار (۳-۸-۳) جهت سازماندهی و نظارت بر کار در محوطه کاری است.

۱۷-۸-۳

سرپرست کارگاه

construction manager

رئیس کارگاه (۳-۸-۱۶) در یک محوطه کاری بزرگ است.

یادآوری - در آمریکا برای واژه construction manager معنای دیگری نیز وجود دارد (به زیربند ۳-۸-۷ مراجعه شود).

۱۸-۸-۳

نماینده کارگاه

site agent

رئیس کارگاه (۱۶-۸-۳) در یک محوطه کاری کوچک‌تر از آنچه که یک سرپرست کارگاه (۱۷-۸-۳) در آن استخدام می‌شود.

۱۹-۸-۳

رئیس بخش

section manager

سرپرست کارگاه (۱۷-۸-۳) قسمتی از یک پروژه است.

۲۰-۸-۳

مدیر کارگاه

contracts manager

شخص استخدام شده توسط یک پیمانکار (۶-۸-۳) که قرار است مسوول مدیریت یک پروژه بزرگ یا تعدادی از پروژه‌های کوچک‌تر باشد.

۲۱-۸-۳

مدیر برنامه‌ریزی پیمانکار

contract planner

شخص استخدام شده توسط پیمانکار (۶-۸-۳) است جهت تهیه یک برنامه زمانبندی پیشرفت کار (۲۰-۲-۳) از عملیات محوطه کاری و یک برنامه زمانی از نیازمندی‌های کارگر (۲۳-۸-۳)، کارگاه و مصالح.

۲۲-۸-۳

سرکارگر

foreman

شخص استخدام شده توسط پیمانکار (۶-۸-۳) جهت سرکشی کردن به کار کارگر (۲۳-۸-۳) در محوطه کاری است.

۲۳-۸-۳

کارگر

labour

US: labor

افرادی که مشغول به کار بدنی در عملیات ساخت‌وساز هستند.

۲۴-۸-۳

معمار

architect

شخصی که ساختمان‌ها را طراحی می‌کند و بر اجرای کارهای ساختمان نظارت دارد.
یادآوری- در برخی کشورها محدودیت‌هایی برای استفاده از عنوان «معمار» وجود دارد.

۲۵-۸-۳

مهندس

engineer

شخصی که اثر مهندسی عمران، سازه ساختمان‌ها و نصب تاسیسات را طراحی می‌کند و بر اجرای آن‌ها نظارت دارد یا اثر مهندسی عمران، سازه‌ها یا تاسیسات را تعمیر و نگهداری می‌کند.

۲۶-۸-۳

مهندس ناظر

resident engineer

مهندسی (۲۵-۸-۳) که استخدام می‌شود تا در محوطه کاری بر کار ساخت‌وساز نظارت کند.

۲۷-۸-۳

متروور

quantity surveyor

US: cost engineer

شخصی که مشاوره قراردادی و مالی می‌دهد و خدمات برنامه‌ریزی، اجرا و تکمیل (۳-۵-۲۳) اثر ساخت‌وساز را ارائه می‌کند.

۲۸-۸-۳

کمک‌متروور

quantity surveying technician

شخصی که جزئیات کمیت‌ها را احراز و کاری را که قرار است انجام شود یا اخیراً انجام شده را تشریح می‌کند.

۲۹-۸-۳

نماینده کارفرما

clerk of works

US: construction supervisor

شخصی که از طرف کارفرما (۳-۸-۲) منصوب شده تا در مورد انطباق انجام کار ساخت‌وساز با نقشه‌ها (۳-۲-۲۷)، مشخصات پروژه (۳-۲-۲۳) و سایر مدارک قرارداد (۳-۴-۲۲) ممیزی کند. یادآوری - اگر فرد از طرف پیمانکار (۳-۸-۶) باشد، مفهوم و اصطلاحات مناسب نیستند.

۳۰-۸-۳

تامین‌کننده

supplier

شخص یا سازمان (۳-۱-۲) تامین‌کننده مصالح یا تولیدات است.

۳-۸-۳۰

تامین کننده انتصابی

nominated supplier

US: specified supplier

تامین کننده‌ای (۳-۸-۳۰) که توسط یک کارفرما (۳-۸-۲) یا نماینده وی انتخاب می‌شود.

۳-۸-۳۱

پیشنهاددهنده مناقصه

tenderer

US: bidder

شخص یا سازمانی (۳-۱-۲) که یک پیشنهاد مناقصه (۳-۲-۲۱) ارسال می‌کند.

[منبع: برگرفته از زیربند ۳-۴۷ استاندارد ISO 10845-1:2010 - تغییرات: کلمه «عرضه» حذف و اصطلاح آمریکایی اضافه شد.]

پیوست الف

(آگاهی دهنده)

فهرست الفبایی مترادف‌های آمریکایی

Term	Number	Preferred international term
actual work performed	3.7.22	measured work
alternate design	3.5.43	variation
alternate bid	3.5.9	alternative method tender
bid	3.2.21	tender
bidder	3.8.32	tenderer
bidding	3.5.1	tendering
bill of materials	3.5.11	bill of quantities
builder	3.8.6	contractor
building inspector	3.8.5	building control officer
building official, building inspector	3.8.5	building control officer
change order	3.5.44	variation order
checking	3.5.13	provisional item
client-contractor agreement	3.4.27	articles of agreement
competitive bidding	3.5.3	competitive tendering
conceptual stage, schematic design phase	3.3.9	sketch plan stage
construction manager	3.8.7	management contractor
construction supervisor	3.8.29	clerk of works
contract amount	3.5.10	tender sum
contract amount	3.5.31	contract sum
cost engineer	3.8.27	quantity surveyor
cost evaluation	3.7.19	cost check
design development phase	3.3.8	pre-contract stage
design development stage	3.3.10	detail design stage
design/build	3.4.1	design and construct contract
escalation contract	3.4.14	variation of price contract
estimated cost contract	3.4.12	target cost contract
extra work	3.3.7	conditional phase
fast track contract	3.4.2	develop and construct contract
general conditions, supplemental general conditions	3.4.26	abstract of particulars
GMP contract	3.4.13	firm price contract
gross maximum price	3.7.3	cost limit

invitation to bid	3.5.2	invitation to tender
labor only contract	3.4.6	labour-only contract
labor	3.8.23	labour
laying out, layout	3.3.13	setting out
layout	3.3.13	setting out
lump sum contract	3.4.16	fixed price contract
management fee contract	3.4.4	management contract
negotiated extra	3.5.55	extra-contractual claim
open bidding	3.5.4	open tendering
package deal	3.4.1	design and construct contract
partial turnover	3.5.29	partial handover
payment contract	3.4.20	measurement contract
penalty deduction	3.5.36	liquidated damages
percentage contract, estimated cost contract	3.4.12	target cost contract
phase	3.3.4	stage
post-occupancy	3.3.3	commissioning service
pre-payment discount	3.7.21	cash discount
procedure manual	3.2.33	operational manual
program	3.2.18	brief
progress payment certificate	3.5.49	interim certificate
progress payment	3.5.51	interim payment
progress schedule	3.2.20	programme
project plan, staging plan	3.2.19	plan of work
punch list period	3.5.25	period of final measurement
quantity survey, bill of materials	3.5.11	bill of quantities
requirement	3.4.24	condition of contract
return on investments	3.7.17	investment appraisal
schedule of values	3.5.12	priced bill of quantities
schematic design phase, conceptual stage	3.3.9	sketch plan stage
selective bidding	3.5.5	selective tendering
sequential bidding	3.5.7	sequential tendering
serial bidding	3.5.8	serial tendering
specifications	3.2.23	project specification
specified supplier	3.8.31	nominated supplier
stage	3.3.4	phase
staging plan	3.2.19	plan of work
substantial completion certificate	3.5.37	final certificate
supplemental general conditions, general conditions	3.4.26	abstract of particulars
surety deposit	3.5.34	retention sum
turnover	3.5.28	handover

two-stage bidding	3.5.6	two-stage tendering
unit cost contract	3.4.15	formula variation of price contract
validation	3.5.21	verification
work paid by performance	3.7.20	daywork

کتابنامه

- [1] ISO 5127, Information and documentation — Vocabulary
- [2] ISO 6707-3, Buildings and civil engineering works — Vocabulary — Part 3: Sustainability terms
- [3] ISO 9000, Quality managements systems — Fundamentals and vocabulary
- [4] ISO 9241-11, Ergonomic requirements for office work with visual display terminals (VDTs) — Part 11: Guidance on usability
- [5] ISO 10209, Technical product documentation — Vocabulary — Terms relating to technical drawings, product definition and related documentation
- [6] ISO 10795, Space systems — Programme management and quality — Vocabulary
- [7] ISO 10845-1, Construction procurement — Part 1: Processes, methods and procedures
- [8] ISO 12006-2, Building construction — Organization of information about construction works — Part 2: Framework for classification
- [9] ISO/TS 12911, Framework for building information modelling (BIM) guidance
- [10] ISO 15686-4, Building construction — Service life planning — Part 4: Service life planning using Building Information Modelling
- [11] ISO 15686-5, Buildings and constructed assets — Service life planning — Part 5: Life cycle costing
- [12] ISO 16354, Guidelines for knowledge libraries and object libraries
- [13] ISO 16757-1, Data structures for electronic product catalogues for building services — Concepts, architecture and model
- [14] ISO 22600-1, Health informatics — Privilege management and access control — Part 1: Overview and policy management
- [15] ISO 26683-1, Intelligent transport systems — Freight land conveyance content identification and communication — Part 1: Context, architecture and referenced standards
- [16] ISO 29481-1, Building information modelling — Information delivery manual — Part 1: Methodology and format
- [17] ISO 29481-2, Building information models — Information delivery manual — Part 2: Interaction framework
- [18] ISO 55000, Asset management — Overview, principles and terminology
- [19] ISO/IEC 14776-413, Information technology — Small Computer System Interface (SCSI) — Part 413: Architecture Model-3 (SAM-3)
- [20] ISO Guide 73, Risk management — Vocabulary
- [21] BS 1192:2007+A2:2016, Collaborative production of architectural, engineering and construction information — Code of practice